

Utbildningsinspektion i Sjumilaskolan, grundskola F-6

UTBILDNINGSSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, stödinsatser och bedömning av lärandet. En helhetsbedömning och motivering till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan

Sjumilaskolan	Antal barn/elever
Grundskola	455
Förskoleklass	75
Skolbarnsomsorg	91

Utbildning vid Sjumilaskolan omfattar förskoleklassen och årskurserna 1–6 samt förberedelseklass. Vid skolan finns dessutom fritidshem och öppen förskola.

Personal vid skolan är rektor och biträdande rektor, skolkanslist, 49 pedagoger, skolsköterska, del av psykologtjänst, del av vaktmästartjänst samt skolmåltdpersonal.

Skolan präglas starkt av den kulturella mångfald som finns i stadsdelen. Det talas cirka 60 modersmål. Skolan är byggd 1965 som en så kallad högstadieskola med ämnesinstitutioner och aula, vilket ger skolan lokalmässigt relativt stort utrymme. Handikappanpassning saknas.

Genomförandet av inspektionen i Sjumilaskolan

Skolverket sände den 24 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Sjumilaskolan har bestått av undervisningsrådet Kjell Ahlgren samt experterna Sonja Henriksson. Besök i Sjumilaskolan gjordes under tiden den 2 till 4 september 2004.

Skolverket kommer att följa upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

För stadsdelen upprättas även en stadsdelsrapport där stadsdelsövergripande förbättringsområden tas upp. Skolrapporten bör därför läsas ihop med stadsdelsrapporten.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Sjumilaskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Vid Sjumilaskolan genomfördes intervjuer med elever, personal, skolledning, skolsköterska, bibliotekarie och skolmåltdpersonal. Inspektörerna gjorde observationer under verksamhetsbesök i olika klasser och grupper, deltog i elevrådsmöte och i rastaktiviteter. Övrig information av betydelse för inspektionen har varit Göteborgs kommuns eget kvalitetsarbete med balanserad resultatredovisning, kallad Balansen. I Balansen ingår regelbundna kvalitetsmätningar.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

På Sjumilaskolan har man tydligt utarbetade överenskommelser, där trivselhänsyn och arbetsro är det övergripande målet.

Eleverna deltar i olika samverkansformer såsom klassråd och elevråd. Matråd håller på att startas efter elevönskemål. Elevrådet träffas under rektors ledning varje månad. De frågor som diskuteras är mest inriktade på den fysiska miljön. Vid observationer i klassrummen såg inspektörerna att eleverna ges olika stort ansvar till inflytande över sitt lärande. En del elever arbetar i egen takt utifrån anpassat studiematerial och kan då vara delaktiga i vissa valsituationer medan andra elever upplever att läraren bestämmer dagens alternativt veckans innehåll.

Inspektörerna kan konstatera att eleverna har olika inflytande och förmåga att ta ansvar för sitt lärande. Inspektörerna ser en relativt lugn och hänsynsfull miljö i korridorer, matsal och på skolgårdar. Eleverna tar stort ansvar för sin skolmiljö och uttrycker besvikelse över all skadegörelse som sker under kvällar och helger.

Eleverna respekterar varandra, varandras kulturella olikheter och de elever inspektörerna intervjuar känner sig trygga i sin skolmiljö och är inte medvetna om att det skulle förekomma någon mobbning. Eleverna vet till vem man vänder sig om någon utsätts för kränkande behandling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat inom området normer och värden är av god kvalitet. Eleverna bör dock ges utökad möjlighet till eget ansvar för att få ytterligare möjligheter till inflytande och delaktighet i sin utbildning.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

De elever som intervjuas har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. Alla elever deltar i utvecklingssamtal men upplever oftast att dessa samtal förs mellan lärare och föräldrar.

Sjumilaskolan har enligt uppdrag från stadsdelsnämnden Biskopsgården, från och med detta läsår påbörjat arbetet med att alla elever skall ha en individuell utvecklingsplan (IUP).

Av Sjumilaskolans ca 75 elever som avslutade årskurs 5 vårterminen 2004 bedömdes endast hälften ha nått målen att uppnå i svenska, engelska och matematik.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan bör analysera varför så många av eleverna i årskurs 5 inte når mål att uppnå.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkansformer för Sjumilaskolan är klassråd, elevråd och skolråd. Elevskyddsombud finns. Skolans mobbningsteam arbetar med kamratstödjare. Skolans personal arbetar för en god arbetsmiljö och för att motverka alla former av kränkande behandling. Inspektörerna observerar att personalens sätt att bemöta och arbeta med eleverna präglas av respekt och förståelse.

Skolan har ett tydligt utarbetat handlingsprogram mot kränkande behandling där personalens åtgärdande insatser på olika nivåer beskrivs. Hur skolan arbetar mot mobbning och hur man arbetar för att stärka värdegrundsarbetet finns formulerat i Sjumilaskolans arbetsplan. Skolledningen ansvarar för att dessa planer regelbundet följs upp tillsammans med elever, föräldrar och personal.

Eleverna har tillgång till skolsköterska på heltid och till skolpsykolog en dag per vecka. Enligt skolledningen och personalen skulle en kurator behöva komplettera elevvårdsteamet, då antalet elever med psykosociala problem är stort. Elevvårdsteamet prioriterar snabba åtgärder och systematisk uppföljning. I vissa fall kan det enligt uppgjort åtgärdsprogram vara aktuellt med daglig uppföljning och utvärdering.

De elever inspektörerna samtalar med uttrycker att de uppfattar människors lika värde och att ingen diskrimineras utifrån sin bakgrund. De känner inte till någon som utsatts för kränkande behandling och vet att man kan vända sig till både lärare, rastvakter och skolledning om det skulle bli aktuellt. Eleverna känner sig trygga och trivs i sin skolsituation. Skolledningen, som ofta är ute i klasser och korridorer är väl kända av eleverna. Skolans rastpedagoger visar ett tydligt ansvar och finns schemalagda på skolgårdarna.

Skolledningen samverkar med bostadsbolag och övriga inblandade kring skolans lokaler och utemiljö. Rektorn får ofta börja sin arbetsdag med att städa och återställa skolgårdarna och eleverna uttrycker sin besvikelse över all skadegörelse och förstår att kostnader för att återställa innebär att det dröjer innan till exempel fotbollsplanen kan få nytt grus.

Personalen tycker det är viktigt att eleverna förstår och känner att skolans inre miljö skall vara trygg och inbjudande för att stimulera till lärande och utveckling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans former för samverkan med elever är av god kvalitet. Vidare bedömer inspektörerna att skolans arbete med handlingsprogram och förebyggande åtgärder mot kränkande behandling också är av god kvalitet.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Sjumilaskolan har en övergripande arbetsplan för 2004 till 2006 där det framgår hur personalen skall arbeta för att nå målen utifrån ett gemensamt synsätt på kunskap, social fostran, svenska som andra språk och modersmål. Arbetsplanen beskriver hur man skall arbeta med elever med särskilda behov och hur personalen skall påbörja samarbete i arbetslag. Den lokala arbetsplanen innehåller uppnåendemål enligt de nationella kursplanerna för årskurs 5 i samtliga ämnen samt hur arbetet med övergripande hälsomål skall genomföras.

Skolans personal arbetar dels i arbetslag, dels med traditionell klassrumsundervisning. Elevernas möjlighet till ett individuellt och varierat arbetssätt är olika långt utvecklat.

Sjumilaskolans klass 1 till 3 G är åldersintegrerad och har en mycket välskrivna plan om vad läsåret kommer att innehålla och vad som förväntas av eleverna inom respektive ämnen. I planen beskrivs hur klassen arbetar med elevdemokrati och inflytande utifrån ”engagerade lärare, trygga elever och aktiva föräldrar”. Där finns beskrivning av hur föräldramedverkan sker genom föräldramöte, utvecklingssamtal, info-blad och veckorapport, enskilda samtal, IUP och skolråd samt hur klassen arbetar utifrån IUP och överenskomna trivselregler. Liknande planer finns för övriga klasser och fritidshemsgrupper.

Utbildning för elever ges enligt timplanen med undantag för förberedelseklassen som har en övergripande arbetsplan där svenska, matematik och oä anges som ämnen. (oä - orienteringsämnen är en benämning från tidigare kursplan).

Skolan visar exempel på åtgärdsprogram i sin beskrivning av rutiner för identifiering av elever med behov av särskilt stöd samt hur arbetet organiseras kring dessa elever. Elevvårdsärenden tas upp i elevvårdsteamet med tydlig dokumentation, uppföljning och utvärdering.

Inspektörerna besöker en klass, där en stor mängd laborativt material inbjuder till ett stimulerande och undersökande arbetssätt för att ge färdighet i bland annat matematisk problemlösning. Inspektörerna observerar att i några klasser och grupper planerar eleverna sitt individuella veckomål samt sina kunskapsmål och utvärderar dessa vid veckans slut som en metod att bedöma sin kunskapsutveckling och sitt ansvarstagande.

Föräldrar inbjuds tillsammans med elever till utvecklingsamtal. Dessa samtal upplevs av eleverna ske mellan föräldrar och lärare.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna, med undantag av eleverna i förberedelseklassen, ges utbildning i enlighet med skolans timplan. Däremot bör skolan öka individualiseringen i undervisning. Elevernas möjlighet till individuellt och varierat arbetssätt bör förbättras. Inspektörerna bedömer att förberedelseklassen i sin lokala arbetsplan bör använda grundskolans ämnesbeteckningar samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Sjumilaskolan organiseras under stadsdelsnämnden Biskopsgården. Regelbundna möten hålls inom utbildningsområdet. Sjumilaskolan leds av rektor och biträdande rektor som har en tydlig fördelning av sitt dagliga arbete, vilket bekräftar av personalgruppen. Rektor och biträdande rektor har tidigare varit anställda som lärare respektive fritidspedagog på skolan och är väl förtrogna med skolans verksamheter. Båda är kända av eleverna då de ofta besöker klasser och grupper.

Många lärare och övrig personal har lång erfarenhet av arbetet på Sjumilaskolan och är väl förtrogna med att arbeta i denna mångkulturella stadsdel.

Ledningsgruppen, som består av representanter från skolans olika verksamheter tycker inte att det finns en tydlighet från stadsdelsnämnden och förvaltning kring vision, mål och resurser efterlyser en kommunikation med beslutande politiker och tjänstemän. Vid samtal med personalgruppen finns önskemål om att rektor bör ges möjlighet att i högre grad prioritera tid för pedagogiska diskussioner i syfte att säkerställa kvalitén i det pedagogiska arbetet.

Sjumilaskolan har ansvar att i Biskopsgården anordna förberedelseklass för asylsökande barn. När inspektionen genomfördes pågick kartläggning av elevernas kunskapsnivå med syfte att upprätta individuella utvecklingsplaner. Stadsdelen skulle den 29 september 2004 ha ett inledande möte för att diskutera hur mottagande av asylsökande barn skall ske samt att se över rutiner och samordning inom Biskopsgårdens skolor. Eftersom eleverna i förberedelseklassen dels inte får undervisning enligt timplanen, dels erhåller undervisning i en särskild undervisningsgrupp vill inspektörerna påpeka att formella beslut om anpassad studiegång respektive om placering i särskild undervisningsgrupp skall fattas för varje elev.

Detta läsår fokuserar skolan på utvecklingsarbeten med värdegrundsarbete och individuella studieplaner. Andra långsiktiga projekt som bedrivs är naturskola tillsammans med Friluftsförbundet, matematikprojekt tillsammans med elever, föräldrar och personal samt en miljö-/teknikkubb. Skolan har ett välutrustat bibliotek med en anställd bibliotekarie. Här bedrivs för tredje året ett utvecklingsarbete med syfte att öka elevernas läslust och läsförståelse.

Rektorn intygar att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

Av inskickade dokument uppger skolan som sin kvalitetsredovisning resultat utifrån tidigare nämnda Balansen. Vid samtal framkommer att skolans arbetsplan regelbundet följs upp tillsammans med elever, personal och föräldrar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolledning och personal är väl förtrodda med verksamheten. Det pågår ett stort och intressant utbud av utvecklingsprojekt. Kvalitetsredovisningen kan inte anses godtagbar.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Skolans val är musik och Sjumilaskolan har ett etablerat samarbete med Musik och Kulturskolan på Hisingen. Det finns två fiolklasser, där alla elever spelar fiol. Varje klass i de lägre årskurserna har 30 minuter musik under en vecka med musiklärare och klasslärare. Därtill kommer frivillig musikundervisning på eftermiddagar och kvällar.

Elevers val erbjuds för förskoleklassen och årskurserna 1-3 som litteraturläsning, data, matlagning, film, avslappning, lek och lär och naturskola. För elever i årskurserna 4-6 erbjuds EQ, bibliotek, avslappning/massage, bubbel, lek och

lär, naturskola, musik, bild, data, extra svenska och extra engelska. Modersmålsundervisning samordnas inom stadsdelen och erbjuder 26 språk. På Sjumilaskolan erbjuds portugisiska, turkiska och somaliska. Studiehandledning ges i somaliska och turkiska.

Elever med olika, tillfälliga och bestående behov av särskilt stöd kartläggs och utreds utifrån rutiner för identifiering av elevers behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram upprättas och undervisningen organiseras i första hand inom klassens ram med lärarförstärkning, alternativt inom stadsdelens gemensamma resursklass. För elever tillhörande särskolans målgrupp har stadsdelen Högsbo resursansvar med lokalintegrerad grundsärskola på Svartedalsskolan för elever som inte har rörelsehinder eller autism som ytterligare funktionsnedsättning. Nyanlända asylsökande elever får sin introduktion i stadsdelens gemensamma förberedelseklass som finns på Sjumilaskolan.

Elever och föräldrar informeras om utbildning, val, rättigheter och innehåll av skolledning och personal vid föräldramöten och utvecklingsamtal.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna ges goda möjligheter till individuella val avseende elevens val. Information till elever och föräldrar är god.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

All personal är behörig och har kompetens för den undervisning de bedriver. Skolledningen har valt att använda skolans specialpedagogiska resurser till förstärkning i klassundervisning. Vanligt är att det finns två pedagoger i helklassundervisning.

På skolan finns ett mycket välutrustat bibliotek med anställd bibliotekarie.

Elever och föräldrar är enligt Balansen nöjda med skolans personal.

Tillgång till läromedel och datorer är god. Lokaler är trivsamma och i gott skick.

Skolmåltider serveras i ljus och fräsch lokal där ljudnivån dock upplevs som alltför hög, vilket beror på lokalens läge och utformning.

Resursfördelning sker centralt från stadsdelsnämnden. På skolan finns en noggrant beskriven resursmodell där mandat och ansvar delegeras så långt ut i organisationen som möjligt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har kompetent personal och att tillgången på resurser avseende lokaler och undervisningsmaterial är tillgodosedda. Skolans välutrustade bibliotek med heltidsanställd bibliotekarie är en stor tillgång både för skolans elever och för personalen i sitt dagliga arbete.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Sjumilaskolan övergripande är av god kvalitet. Eleverna bedöms att ha en lugn och trygg arbetsmiljö för sitt lärande. Skolans arbete mot kränkande behandling är tydlig och känd. Skolans information till elever och föräldrar är god och det finns formella möjligheter till samverkan för såväl elever som föräldrar.

Skolans rektor är väl förtrogna med verksamheten och verkar för en god arbetsmiljö.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- ge eleverna ytterligare möjlighet till delaktighet och inflytande över sin utbildning samt att eleverna erbjuds en mer individualiserad och varierad undervisning,
- analysera varför så många av eleverna i årskurs 5 inte når de nationella målen samt
- benämning av ämnen i lokal arbetsplan för förberedelseklassen bör följa gällande kursplan.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Skolan saknar en godtagbar kvalitetsredovisning (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Datum	Ort
2005-05-11	Göteborg

Kjell Ahlgren
Sonja Henriksson